

červenka JO NESBØ

≡ KNIHA ZLIN

FLEET

Jo Nesbø

Červenka

červenka JO NESBØ

Copyright © Jo Nesbø 2000

Published by agreement with Salomonsson Agency

Translation © Kateřina Křišťůfková 2014

ISBN 978-80-7473-167-9 (PDF)

„Leč ponenáhlu si dodal odvahy, přiletěl přímo k němu a vytáhl zobáčkem trnový osten, jenž se ukřižovanému zabodl do čela.

Auřak přitom, co tak učinil, skanula kapka krve ukřiřovaného ptáčku na hrdélko. Rozřířila se rychle a roztekla na strany a obarvila všechna útlá pírka na hrdélku.

Ale ukřiřovaný otevřel rty a zařeptal ptáčkovi:

– Pro svou milosrdnost jsi získal toho, oř usiluje tvůj rod od stvoření světa.“

Selma Lagerlöfová

Legendy o Kristu

ČÁST I.

Prach jsi

**Mýtná stanice v Alnabru,
1. listopadu 1999**

Harrymu přeplachtil zorným polem šedý pták. Harry bubnoval prsty na volant. Čas se vlekl. V televizi zrovna včera kdosi mluvil o pomalém uplývání času. Takhle to tedy vypadá, když se čas vleče. Stejně jako se vleče na Štědrý večer, než přijde vánoční skřítek s nadílkou. Nebo na elektrickém křesle, než zapnou proud.

Začal bubnovat ještě silněji.

Parkovali na otevřeném prostranství mýtné stanice za výběrčími budkami. Ellen maličko zvýšila hlasitost na autorádiu. Reportér hovořil slavnostním a nábožným hlasem:

„Letadlo přistálo před padesáti minutami a přesně v 6:38 vstoupil prezident na norskou půdu. Uvítal ho starosta okresu Ullensaker. Tady v Oslu panuje krásný podzimní den, vrcholná schůzka se tedy odehraje v pravých norských kulisách. Poslechněme si nyní, co prezident pronesl před půl hodinou při setkání s novináři.“

Byla to třetí repríza. Harry si znovu představil jásající novináře tlačící se před zábranami. Muže v šedivých oblecích na opačné straně zátarasů, kteří se jen vlažně snaží nevypadat jako agenti Secret Service, krčí neustále rameny a přitom očima skenují dav, podvanácetě kontrolují, zda jim příposlech drží správně v uchu,

upravují si sluneční brýle, znovu skenují dav, na okamžik spočinou pohledem na fotografovi s příliš dlouhým teleobjektivem, skenují dál, potřinácté kontrolují, zda jim příposlech drží správně v uchu. Kdosi pronesl v angličtině uvítání, rozhostilo se ticho a pak zachrastil mikrofon.

„*First let me say I'm delighted to be here...*“, spustil prezident chraplavě počtvrté svou výraznou americkou angličtinou.

„Někde jsem četla, že jeden známý americký psycholog se domnívá, že prezident trpí MPD,“ prohlásila Ellen.

„MPD?“

„*Multiple personality disorder*, mnohočetná porucha osobnosti. Doktor Jekyll a pan Hyde. Ten psycholog tvrdil, že prezidentova normální osobnost neměla tušení, že ta druhá, to sexuální zvíře, souložila s těmi ženami. A proto ho nemohl ani Senát odsoudit za to, že o tom pod přísahou lhal.“

„No ne,“ odušil Harry a vzhlédl k vrtulníku kroužícímu vysoko nad nimi.

V rádiu se hlas s norským přízvukem zeptal:

„Pane prezidente, jedná se o první návštěvu úřadující americké hlavy státu v Norsku. Jaký to je pocit?“

Odmrlka.

„Jsem velice rád, že jsem sem mohl opět zavítat. Za ještě důležitější považuji skutečnost, že se tu mohou setkat vedoucí představitelé státu Izrael a palestinského národa. Je to klíčová...“

„Pamatujete si něco ze své předchozí návštěvy Norska, pane prezidente?“

„Jistěže. Doufám, že v dnešních rozhovorech budeme moci...“

„Jaký význam má Oslo a Norsko pro světový mír, pane prezidente?“

„Norsko hraje v tomto ohledu významnou roli.“

Hlas bez norského přízvuku:

„Jakých konkrétních výsledků lze podle názoru pana prezidenta reálně dosáhnout?“

Záznam byl přerušen a slova se ujal hlas ze studia:

„Tak jsme to tedy slyšeli! Prezident se domnívá, že Norsko hraje významnou roli při... ehm, mírových jednáních na Blízkém východě. Právě teď hlava Spojených států míří...“

Harry zasténal a rádio vypnul. „Co se to s naší zemí děje, Ellen?“

Ellen pokrčila rameny.

„Minuli jsme stanoviště dvacet sedm,“ zapraskalo z vysílačky na palubní desce.

Harry pohlédl na Ellen.

„Všichni na svých místech?“ zeptal se. Ellen přikývla.

„Za chvíli to vypukne,“ pronesl. Ellen obrátila oči v sloup. Řekl to popáté od chvíle, kdy kolona vyjela z letiště Gardermoen. Z místa, kde parkovali, viděli prázdnou dálnici táhnoucí se od mýtné stanice směrem na Trosterud a Furuset. Modrý majáček na střeše se líně otáčel. Harry stáhl okénko a vystrčil ruku, aby odstranil zažloutlý list, který se zachytil pod stěračem.

„Červenka obecná,“ ukázala Ellen. „Takhle pozdě na podzim bývá k vidění vzácně.“

„Kde?“

„Tamhle. Na střeše té výběřčí budky.“

Harry se sklonil a vyhlédl čelním sklem ven.

„Aha. Tak tohle je červenka?“

„Přesně tak. Ale hádám, že bys ji nepoznal od drozda cvrčaly, co?“

„Správně.“ Harry si zastínil oči. Začíná snad být krátkozraký?

„Červenka je zvláštní pták,“ pokračovala Ellen a zašroubovala uzávěr termosky.

„O tom nepochybuj,“ odtušil Harry.

„Devadesát procent červenek odlétá na zimu na jih a jenom pár jich to prostě riskne a zůstává tady.“

„Prostě riskne?“

Ve vysílačce znovu zapraskalo a ozvalo se:

„Šedesát dvojka volá HQ. U silnice dvě stě metrů od sjezdu na Lørenskog parkuje neznámé vozidlo.“

Z velitelského stanoviště odpověděl hluboký hlas bergenským dialektem:

„Okamžik, šedesát dvojko. Prověříme to.“

Ticho.

„Zkontrolovali jste záchody?“ zeptal se Harry a pokývl k čerpací stanici Esso.

„Ano. Na stanici nikdo není, ani obsluha. S výjimkou vedoucího. Toho jsme zamkli v kanceláři.“

„Výběrčí budky jste taky prošli?“

„Prošli. Uklidni se, Harry, všechny body, které bylo potřeba zkontrolovat, jsou odškrtnuté. Jo, a ty červenky, co tu zůstávají, doufají, že bude mírná zima, víš? Může jim to vyjít, ale když ne, tak umřou. Možná tě napadne, proč tedy pro všechny případy taky neodletí na jih. Jsou snad ty, co tu zůstávají, prostě jenom líné?“

Harry mrkl do zrcátka a po obou stranách železničního mostu uviděl hlídky. Černooděnci v přilbách a se samopaly MP5 přes rameno. Dokonce i odsud dokázal v řeči jejich těla rozpoznat napětí.

„Jde o to, že když je mírná zima, mají možnost vybrat si nejlepší místo pro hnízdění před návratem ostatních,“ vysvětlila Ellen a přitom se snažila vecpat termosku do přeplněné přihrádky v palubní desce. „Je to vědomé riziko, chápeš? Buď se budeš mít jako prase v žitě, nebo na to pěkně dojedeš. Riskovat, nebo neriskovat? Pokud to riskneš, možná jedné noci spadneš zmrzlý z větve a roztaješ až na jaře. Jestliže se budeš bát, možná si po návratu nezašukáš. Je to vlastně jed-

no z takových těch věčných dilemat, která je nutné neustále řešit.“

„Máš na sobě neprůstřelnou vestu s ocelovými pláty, vid?“ Harry otočil hlavu a upřel na Ellen pohled.

Ellen neodpověděla, jen zírala na dálnici a přitom pomalu zavrtěla hlavou.

„Tak máš, nebo nemáš?“

Místo odpovědi si klouby poklepala na hrud’.

„Ty máš jenom tu lehkou?“

Přikývla.

„Krucinál, Ellen! Dal jsem rozkaz, že máš mít vyztuženou vestu, ne tady tuhle mikymauzovskou variantu.“

„Jestlipak víš, co používají lidi od Secret Service, co?“

„Nech mě hádat. Lehké vesty?“

„Přesně tak.“

„A víš, kdo mi je u prdele?“

„Nech mě hádat. Secret Service?“

„Přesně tak.“

Zasmála se. Harry se také pousmál. V rádiu zachrastilo.

„HQ volá šedesát dvojku. Secret Service tvrdí, že u výjezdu na Lørenskog parkuje jejich vozidlo.“

„Šedesát dvojka. Rozumím.“

„Tak to vidíš,“ udeřil Harry vztekle dlaní do volantu.

„Žádná komunikace, ty Amíci si jedou úplně po svém. Co tam to auto dělá a proč nám to nedali vědět? Co?“

„Prověřují, jestli děláme pořádně svoji práci,“ odpověděla Ellen.

„Jestli ji děláme podle jejich instrukcí.“

„V každém případě smíš *maličko* rozhodovat, tak si přestaň stěžovat. A nech toho bubnování.“

Harryho prsty poslušně přeskočily do klína. Ellen se usmála. Harry s dlouhým zasyčením vydechl: „Jojojo.“

Jeho prsty nahmataly rukojeť služebního revolveru, šestiranného Smith & Wessonu ráže .38. Na opasku

měl ještě dva rychlonabíječe, v každém také šest nábojů. Pohládl revolver s vědomím toho, že přísně vzato nemá momentálně povolení nosit zbraň. Možná vážně začíná být krátkozraký, když po čtyřicetihodinovém zimním kurzu nesložil střelecké zkoušky. Přestože to nebylo nic neobvyklého, stalo se mu to poprvé a vůbec se mu to nelíbilo. Stačilo se sice přihlásit na další termín, hodně lidí potřebovalo třeba čtyři pokusy nebo pět, jenže Harry to z nějakého důvodu stále odkládal.

Opět zapraskání. „Projeli stanoviště dvacet osm.“

„To bylo předposlední stanoviště, co spadá pod policejní ředitelství kraje Romerike,“ okomentoval to Harry. „Další průjezdní stanoviště je Karihaugen a po něm už budou ta naše.“

„Proč to nemůžeme dělat tak jako jindy, prostě místo těch pitomých čísel jenom hlásit, kde se kolona právě nachází?“ posteskla si Ellen.

„Hádej.“

Unisono si odpověděli: „Secret Service!“ A rozesmáli se.

„Projeli stanoviště dvacet devět.“

Harry mrkl na hodinky.

„Fajn, za tři minuty je tu máme. Přepnu vysílačku na frekvenci osloského krajského ředitelství. Proved' poslední kontrolu.“

Vysílačka kvílela a pískala, Ellen se zatím se zavřenýma očima soustředila na hlášení ostatních hlídek přicházející v řadě za sebou. Vrátila mikrofon zpět. „Všichni jsou na místě a připravení.“

„Díky. Nasad' si helmu.“

„Cože? Fakt, Harry?“

„Slyšelás, co jsem řekl.“

„Nasad' si helmu sám!“

„Moje je moc malá.“

Nový hlas: „Projeli stanoviště jedna.“

„Kruci, občas jsi prostě tak... neprofesionální.“ Ellen si stáhla helmu do čela, upevnila si pásek pod bradou a zašklebila se do zpětného zrcátka.

„Taky tě miluju,“ pronesl Harry, přitom dalekohledem zkoumal silnici před nimi. „Už je vidím.“

Na nejvyšším bodě stoupání ke Karihaugenu se zablýskl kov. Harry prozatím viděl jen první auto v koloně, věděl však, v jakém pořadí vozidla jedou: šest motorů se speciálně vycvičenými policisty z norského útvaru pro ochranu ústavních činitelů, dva norské doprovodné vozy, jedno auto Secret Service, pak dva stejné automobily Cadillac Fleetwood, speciální vozidla, která si Secret Service přivezla z USA. V jednom z nich seděl prezident. Ve kterém, to bylo tajné. Nebo možná sedí v obou, pomyslel si Harry. Jeden pro Jekylla, druhý pro Hydea. Potom následovala větší auta: sanitka, komunikační vozidlo a několik automobilů Secret Service.

„Zdá se, že všechno probíhá v poklidu,“ pronesl Harry. Pomalu přejížděl dalekohledem zprava doleva. Ačkoli bylo chladné listopadové ráno, chvěl se nad asfaltem vzduch.

Ellen už viděla obrysy prvního auta. Za půl minuty kolona mine mýtnou stanici a ona s Harrym bude mít polovinu úkolu za sebou. Za dva dny, až tudy stejné vozy projedou v opačném směru, se budou moci vrátit k běžné policejní práci. Ellen dávala přednost styku s mrtvými osobami na oddělení vražd před vstáváním ve tři hodiny ráno a vysedáváním ve studeném volvu s nedůtklivým Harrym, kterého očividně tížilo břemeno svěřené odpovědnosti.

S výjimkou Harryho pravidelného dechu panovalo v autě ticho. Ellen zkontrolovala, zda indikátory na obou vysílačkách svítí. Kolona vozidel už téměř dosáhla úpatí kopce. Ellen se rozhodla, že si po práci zajde

do baru Žízeň a opije se. Chodíval tam týpek, s nímž si občas vyměnila pohled, měl černé vlnité vlasy a hnědé, trochu nebezpečné oči. Vyzáblý. Vypadal tak trochu bohémsky, jako intelektuál. Možná...

„Co ksak...“

Harry si bleskově přitáhl mikrofon. „Ve třetí výběrčí budce zleva stojí nějaký člověk. Může ho někdo identifikovat?“

Vysílačka odpověděla praskajícím tichem. Ellen zatím pohledem rychle přejížděla po řadě výběrčích budek. Táhle! Zahlédla mužova záda za hnědým sklem obslužné přepážky – pouhých čtyřicet padesát metrů od nich. V protisvětle se postava zřetelně rýsovala. Stejně jako krátká hlaveň se zaměřovačem vyčnívající do tyčného přes rameno.

„Zbraň!“ zakřičela. „Má samopal!“

„Do prdele!“ Harry rozkopl dveře auta, chytil se oběma rukama za okraj střechy a vyhoupl se ven. Ellen zírala na kolonu aut. Nemohla být od muže dál než nějakých pár set metrů. Harry strčil hlavu do vozu.

„Není to nikdo z našich, ale může to být někdo od Secret Service. Zavolej HQ.“ V ruce už držel revolver.

„Harry...“

„Teď hned! A jestli HQ řekne, že je to někdo z jejich lidí, zatrub klaksonem.“

Harry se rozběhl k výběrčí budce a zádům v saku. Hlaveň vypadala jako hlaveň samopalu Uzi. Syrový ranní vzduch pátil Harryho v plicích.

„Police!“ zařval. „Police!“

Žádná reakce, silné sklo přepážek bylo vyrobeno tak, aby nepropouštělo dovnitř dopravní hluk. Muž nyní otočil hlavu ke koloně a Harry zahlédl jeho tmavé sluneční brýle značky Ray Ban. Secret Service. Nebo někdo, kdo chce vypadat jako agent Secret Service.

Ještě dvacet metrů.

Jak by se dostal do zamčené budky, kdyby nepatřil k nim? Krucinál! Harry už slyšel motorky. K přepážce doběhnout nestihne.

Uvolnil pojistku a zamířil, přitom se modlil, aby klakson rozřízl ticho tohoto zvláštního rána na uzavřené dálnici, kde neměl nejmenší touhu se vůbec vyskytovat. Instrukce zněly jasně, některé myšlenky však vytěsnit nedokázal.

Lehká vesta. Nulová komunikace. Vystřel, není to tvoje chyba. Má rodinu?

Přímo za výběrčí budkou se objevila kolona a rychle se blížila. Za dvě vteřiny budou cadillacy na úrovni budek. Levým koutkem zahlédl Harry pohyb, ze střechy se vznesl ptáček.

Risikovat, nebo nerisikovat...jedno z takových těch věčných dilemat.

Uvědomil si, že vesta neznámého je u krku vykrojená, a sklonil revolver o půl palce níž. Řev motorek byl ohlušující.

**Oslo,
úterý 5. října 1999**

„Právě tohle je ta velká zrada,“ pronesl hladce oholený muž a pohlédl do rukopisu. Hlava, obočí, vypracovaná předloktí, dokonce i mohutné ruce: všechno na něm bylo čerstvě vyholené a čisté. Naklonil se blíž k mikrofonu.

„Po roce 1945 získali nepřátelé národního socialismu převahu a vyvinuli a prosadili své demokratické a ekonomické principy. V důsledku toho neuplynul jediný den, kdy by se někde ve světě neválčilo. Dokonce i tady v Evropě jsme zažili války a etnické čistky. V zemích třetího světa hladovějí a umírají miliony lidí – a Evropě hrozí masový příliv uprchlíků s následným chaosem, nouzí a bojem o existenci.“

Muž se zarazil a rozhlédl se. V místnosti panovalo absolutní ticho, jen jeden z posluchačů v zadních řadách začal tleskat, nejprve opatrně. Protože v tom už rozjařeněji pokračoval, rozsvítla se pod mikrofonem varovně červená žárovčička, což znamenalo, že nahrávací zařízení získává zkreslený signál.

„Jen málo nás dělí od bezstarostného blahobytu a dne, kdy se budeme muset spolehnout sami na sebe a společnost kolem nás. Válka, ekonomická nebo ekologická katastrofa – a celá síť zákonů a předpisů, které

nás tak rychle proměňují v pasivní sociální klienty, bude náhle pryč. Poslední velká zrada se odehrála 9. dubna 1940, kdy takzvaní představitelé našeho národa uprchli před nepřítelem, aby si zachránili kůži. A vzali si s sebou zásoby zlata, jimiž financovali svůj luxusní život v Londýně. Nyní tu máme dalšího nepřítele. A ti, kteří by měli hájit naše zájmy, nás opět zrazují. Dovolují nepříteli stavět v našich městech mešity, dovolují mu přepadat naše starší spoluobčany a mísit krev s našimi ženami. Povinností nás norských občanů je chránit svoji rasu a eliminovat zrádce ve vlastních řadách.“

Obrátil stránku, avšak zakašláním z pódia před ním ho přimělo se zarazit a vzhlednout.

„Děkuji, myslím, že jsme slyšeli dost,“ prohlásil soudce a pohlédl přes brýle. „Má obžaloba na obžalovaného další dotazy?“

Do jednací síně číslo sedmnáct budovy osloského okresního soudu dopadaly zešikma sluneční paprsky a dodávaly holohlavému muži iluzorní svatozář. Muž měl na sobě bílou košili a úzkou kravatu, pravděpodobně na doporučení svého obhájce Johana Krohna, který se právě zakláněl na židli a pohupoval perem, jež svíral mezi ukazovákem a prostředníkem. Krohnovi se prakticky celá ta situace nelíbila. Nelíbilo se mu, jaký směr nabralo žalobcovo vyptávání, nelíbily se mu otevřené proklamace jeho klienta Sverreho Olsena ani skutečnost, že Olsenovi připadalo vhodné vyhrnout si rukávy košile tak, aby jak soudce, tak přísedící měli na očích pavučiny, jež měl vytetované na obou loktech, i řadu hákových křížů na levém předloktí. Právě předloktí mu zdobil propletenec staroseverských symbolů a černým gotickým písmem vyvedený nápis VALKYRIA. Valkyria byl název jednoho z gangů, jenž tvořil součást neonacistické komunity a řádil v okolí sæterské křižovatky ve čtvrti Nordstrand.

Nejvíc však Johana Krohna zlobilo to, že něco na celém průběhu případu drhne, nemohl však přijít na to, co to je.

Žalobce, mužík jménem Herman Groth, si malíčkem, na němž měl navlečený prsten se znakem advokátní komory, naklonil mikrofon k sobě.

„Ještě několik otázek na závěr, pane soudce.“ Hlas měl měkký a tlumený. Žárovčička pod mikrofonem se rozsvítila zeleně.

„Když jste třetího ledna v devět hodin vešel do obcerstvení Dennis Kebab v Královnině ulici, učinil jste tak s jasným záměrem splnit svůj díl povinnosti při ochraně naší rasy, o níž jste předtím mluvil?“

Johan Krohn se vrhl k mikrofonu:

„Můj klient už odpověděl, že mezi ním a vietnamským majitelem došlo k hádce.“ Žárovčička se rozsvítila červeně. „Byl vyprovokován,“ dodal Krohn. „Neexistuje nejmenší důvod naznačovat, že v tom byl úmysl.“

Groth zcela zavřel oči a opáčil:

„Je-li pravda to, co tvrdí váš obhájce, pane Olsene, pak jste tedy měl s sebou baseballovou pálku zcela náhodou?“

„Měl ji k sebeobraně,“ přerušil žalobce Krohn a odevzdaně rozhodil pažemi. „Pane soudce, na tyto otázky už můj klient odpověděl.“

Soudce si mnul bradu a přitom pozoroval obhájce. Všichni věděli, že Johan Krohn mladší je vycházející hvězdou na právnickém nebi, uvědomoval si to i Krohn sám, a právě proto zřejmě musel soudce s jistým podrážděním přiznat:

„Souhlasím s obhajobou. Pokud obžaloba nemá žádný nový úhel pohledu, budu nucen ji požádat, abychom pokročili dále.“

Groth pootevřel víčka tak, aby se mu pod zornicí a nad ní objevil jen úzký proužek duhovky. Přikývl. Nato zdvihl unaveným pohybem do vzduchu noviny.

„Tohle je deník *Dagbladet* z pětadvacátého ledna. V rozhovoru na straně osm říká jeden z názorových přízněnců obžalovaného...“

„Protestuji...“, spustil Krohn.

Groth vzdychl. „Dovolte mi to opravit na osobu mužského pohlaví vyjadřující rasistické názory.“

Soudce přikývl, současně však vrhl na Krohna varovný pohled. Groth pokračoval:

„Tato osoba mužského pohlaví komentuje přepadení Dennis Kebab tak, že k tomu, aby bylo Norsko opět naše, potřebujeme více rasistů, jako je Sverre Olsen. V rozhovoru se výraz ‚rasista‘ používá jako čestné označení. Považuje se obžalovaný za rasistu?“

„Ano, jsem rasista,“ odpověděl Olsen, než ho Krohn stihl umlčet. „V tom významu, který já do toho slova vkládám.“

„A to je?“ usmál se Groth.

Krohn sevřel pod stolem pěsti a pohlédl k pódiu, na oba přísedící zaujímající místo po boku soudce. Tihle tři rozhodnou o budoucnosti jeho klienta v následujících letech a o Krohnově vlastním statusu v následujících měsících v Tostrupkjelleren, restauraci, kde se scházejí vlivní politici a novinářská obec. Dva běžní zástupci lidu, vybraní kvůli obecnému pocitu spravedlnosti. Dříve se jim říkalo „laičtí soudci“, ale pak se patrně zjistilo, že to vypadá, jako by ničemu nerozuměli. Přísedící po soudcově pravici byl mladý muž v levném, ale přijatelném obleku, který se sotva odvažoval pozvednout zrak. Mladá, poněkud podsaditá žena nalevo vypadala, jako by jen naoko sledovala, co se tu odehrává, a přitom snaživě vypínala vpřed spodní čelist, aby ze sálu nebyla vidět její počínající dvojité brada. Průměrní Norové. Co takoví vědí o lidech jako Sverre Olsen? Co chtějí vědět?

Osm svědků vidělo Sverreho Olsena, jak vešel do rychlého občerstvení s baseballovou pálkou pod paží

a jak s ní po krátké výměně nadávek vzal po hlavě majitele Ho Daie, čtyřicetiletého Vietnamce, který uprchl do Norska na lodi v roce 1978. Praštil ho tak tvrdě, že Ho Dai už nikdy nebude chodit. Když Olsen spustil, Johan Krohn mladší již v duchu formuloval odvolání k apelačnímu soudu.

„Rasismus,“ začal číst Olsen, jakmile v papírech našel, co hledal, „je věčný boj proti dědičným chorobám, degeneraci a vyhlazování a také sen a naděje na zdravější společnost nabízející lepší kvalitu života. Mísení ras je formou bilaterálních etnických čistek. Ve světě, kde máme v úmyslu zřizovat genové banky, abychom uchovali i toho nejmenšího broučka, je všeobecně akceptováno mísení a ničení lidských ras, které se vyvíjely po tisíciletí. V jednom článku v respektovaném americkém časopise *American Psychologist* v roce 1972 varovalo padesát amerických a evropských vědců před zamlčováním argumentů mluvících pro teorii dědičnosti.“

Olsen se zarazil, pohledem přejel celou soudní síň a pozvedl pravý ukazovák. Předtím se již otočil k žalobci, takže Krohn zahlédl bledý vytetovaný nápis *Sieg Heil* na hladce vyholeném faldě mezi zátylkem a krkem – jakýsi němý výkřik a groteskní, zvláštní kontrast k chladné rétorice. V tichu, jež následovalo, rozpoznal Krohn podle hluku z chodby, že v jednací síni číslo osmnáct bylo líčení přerušeno kvůli přestávce na oběd. Vteřiny ubíhaly. Krohn si vzpomněl, jak se kdesi dočetl, že se Adolf Hitler během masových shromáždění dokázal odmlčet i na tři minuty. Když Olsen opět navázal, pokyvoval do taktu ukazováčkem, jako by jím chtěl do posluchačů nabašit každé slovo i každou větu.

„Ti z vás, kteří se snaží tvářit, jako by tu žádný rasový boj neprobíhal, jsou buď slepí, anebo zrádci.“

Upil vody ze sklenky, kterou před něj postavil člen justiční stráže.

Žalobce zasáhl:

„A v tomto rasovém boji máte právo útočit pouze vy a vaši příznivci, jichž tu máme v sále značný počet?“

Bučení holých lebek na lavicích pro obecnstvo.

„My neútočíme, my se bráníme,“ ohradil se Olsen.
„To je právo a povinnost každé rasy.“

Někdo z lavice pro obecnstvo zavolal cosi, co Olsen zachytil a s úsměvem to přetlumočil.

„I člověk jiné rasy může být v podstatě rasově uvědomělým národním socialistou.“

Smích a rozptýlený potlesk z publika. Soudce vyzval ke klidu a pak se tázavě zahleděl na žalobce.

„To je vše,“ ukončil výslech Groth.

„Přeje si obhájce položit nějaké další dotazy?“

Krohn zavrtěl hlavou.

„V tom případě prosím o předvolání prvního svědka obžaloby.“

Žalobce pokývl členovi justiční stráže, který otevřel dveře v zadní části soudní síně, vystrčil z nich hlavu a cosi pronesl. Na chodbě zarachotila židle, dveře se úplně otevřely a dovnitř naklusal vysoký muž. Krohn si povšiml, že má na sobě poněkud těsné sako, černé džíny a obří martensky. Jeho téměř vyholená lebka a štíhlé atletické tělo naznačovaly, že je mu jen něco málo přes třicet. Kvůli zarudlým očím s váčky a bledé pleti s tenkými žilkami, které se sem tam slévaly v drobné červené delty, by mu však člověk hádal spíš něco k padesáti.

„Inspektor Harry Hole?“ zeptal se soudce, jakmile muž zaujal místo na svědecké lavici.

„Ano.“

„Jak vidím, nemáte tu uvedenou adresu trvalého bydliště.“

„Je tajná.“ Hole ukázal palcem přes rameno. „Zkoušeli se mi dostat do bytu.“

Několikeré zabučení.

„Už jste někdy vypovídal, pane Hole? Tedy pod přísahou.“

„Ano.“

Krohnovi se zhoupila hlava vzad jako u takových těch plastových psíků, které vozí někteří automobilisté na zadním okně. Horečnatě začal listovat dokumenty.

„Vy pracujete na oddělení vražd jako vyšetřovatel, pane Hole,“ spustil Groth. „Proč jste dostal na starost tento případ?“

„Protože jsme to špatně vyhodnotili,“ odpověděl Harry.

„Jak to myslíte?“

„Nepočítali jsme s tím, že by Ho Dai mohl přežít. Má-li člověk roztříštěnou lebku a vyteče-li mu částečně její obsah, většinou nepřežije.“

Krohn zahlédl, jak se oba přísedící mimoděk zašklebili. To však nyní nehrálo roli. Našel papír s jejich jmény. A tady byla ta chyba.

**Třída Karla Johana,
5. října 1999**

„Umíráte.“

To slovo znělo starému muži v uších, ještě když vyšel na schodiště a zastavil se, protože ho oslepilo ostré podzimní slunce. Zatímco se mu zorničky zvolna smršťovaly, držel se pevně zábradlí a zhluboka a pomalu dýchal. Naslouchal kakofonii automobilů, tramvají, cvakajících semaforů. A hlasům – vzrušeným a veselým hlasům lidí spěchajících kolem na klapajících podpatcích. A hudbě, slyšel někdy tolik hudby? Nic však nedokázalo přehlušit zvuk toho slova: „Umíráte.“

Kolikrát stál tady na schodech před ordinací doktora Buera? Čtyřicet let dvakrát do roka, takže to máme osmdesátkrát. Osmdesát běžných dní stejných, jako je tento, ale teprve teď si všiml, jaký ruch tu panuje na ulicích, jaký jásot, jaká lačná chuť do života. Byl říjen, jemu to však připadalo jako nějaký květnový den. Ten den, kdy byl vyhlášen mír. Přehání? Slyšel její hlas, viděl její siluetu vybíhající ze slunce, obrysy tváře mizející v aureole bílého světla.

„Umíráte.“

Všechna běloba získala barvu a proměnila se v třídu Karla Johana. Sešel po schodech, zastavil se, rozhlížel se chvíli napravo a nalevo, jako by se nemohl

rozhodnout, kterým směrem by se měl vydat, a pak se zamyslel. Vzápětí sebou trhl, jako by ho někdo probudil, a vykročil ke královskému zámku. Kráčel váhavě, pohled sklopený, jeho vyzáblá postava se v příliš velkém vlněném kabátě choulila.

„Rakovina se rozšířila,“ oznámil mu doktor Buer.

„Aha,“ odpověděl, podíval se na doktora a zauvažoval, jestli se tohle vyučuje na medicíně – to snímání brýlí, má-li být řečeno něco závažného –, nebo jestli to prostě jen dělají krátkozrací lékaři proto, aby byli ušetřeni pohledu na výraz v pacientových očích. Lékař se postupem času stále více podobal svému otci, doktoru Konradu Buerovi, tím, jak mu začínala ustupovat kšticce, a také váčky pod očima mu dodávaly něco z otcovy ustarané aury.

„Kolik mi zbývá?“ zeptal se stařec hlasem člověka, kterého neslyšel přes padesát let. Byl to dutý hrubý hrdelní zvuk muže, jemuž hlasivky rozechvívá smrtelný strach.

„No, to záleží na...“

„Pane doktore, buďte tak laskav. Já už jsem kdysi hleděl smrti do tváře.“

Přidal na hlasitost, zvolil slova, která donutila jeho hlas znít pevně, tak, jak chtěl, aby ho doktor Buer slyšel. Tak, jak ho sám chtěl slyšet.

Doktorův pohled sklouzl po desce stolu přes ošlapanou parketovou podlahu a vyklouzl špinavým oknem ven. Tam se na chvíličko schoval, než se vrátil a střetl se se starcovým pohledem. Lékařovy ruce našly hadřík a zuřivě se pustily do čištění brýlí.

„Vím, jak se...“

„Nevíte nic, pane doktore.“ Stařec si uvědomil, že se suše zasmál. „Neberte si to osobně, ale právě za to vám ručím, za to, že nevíte nic.“

Viděl, jak to doktora Buera zmátlo, a ve stejném okamžiku si všiml, že kohoutek nad umyvadlem ve zdi na

opačné straně místnosti kape, byl to nový zvuk, jako by stařec náhle a nepochopitelně získal smysly dvacetiletého jinocha.

Nato si doktor Buer nasadil brýle, zvedl papír, jako by na něm byla napsaná slova, která měl pronést, odkašlal si a pronesl:

„Umíráte.“

Zastavil se u shromážděného hloučku a poslouchal drnkání na kytaru a zpívající hlas, který všem ostatním kromě něj musel připadat starý. Už ho kdysi slyšel, určitě tak před čtvrt stoletím, jenže pro něj to bylo jako včera. Tak to bylo se vším – čím dále v minulosti se daná věc nacházela, tím bližší a zřetelnější mu připadala. Vybavoval si nyní to, na co si nevzpomněl celé roky, možná dokonce nikdy. Dříve si musel leccos vyhledávat ve svých válečných denících, nyní stačilo, aby zavřel oči a přehrál si to na sítnici jako film.

„V každém případě by vám měl zbývat rok života.“

Jedno jaro a jedno léto. Viděl každyčický zažloutlý list na stromech na parkovém prostranství Studenterlunden, jako by dostal nové, silnější brýle. Stejně stromy tu stály v roce 1945, nebo snad ne? Ty nebyly toho dne nijak zvlášť výrazné, nic nebylo výrazné. Usmívající se tváře, vzteklé tváře, výkřiky, které k němu sotva doléhaly, přibouchnuvší se dveře automobilu, možná mu do očí vhrkly slzy, protože když si teď vzpomínal na vlajky, s nimiž lidé běhali po ulicích, byly červené a rozmazané. Jejich výkřiky: *Korunní princ se vrátil!*

Kráčel do kopečka k zámku, kde se shromáždil dav lidí, kteří chtěli vidět střídání stráží. Ozvěna povelů královské gardy, bouchání pažeb a dusání podpatků se odráželo od světle žluté fasády zděné budovy. Videokamery bzučely a stařec zaslechl několik německých poznámek. Divadlu lehce shovívavě přihlížela mladá japonská dvojice objímající se kolem ramen. Zavřel oči,

snažil se vnímat vůni uniforem a oleje na zbraně. Blbost, nic tady z toho nevonní tak, jak voněla jeho válka.

Otevřel oči. Co oni vědí, tihle černě oděni vojáčky, kteří tu jako pimprlata jejich sociálně orientované monarchie provádějí symbolické úkony, jimž kvůli své nevinosti nemůžou rozumět a kvůli svému mládí při nich nemůžou nic cítit. Znovu si vzpomněl na ten den, na mladé Nory navlečené ve vojenských uniformách neboli švédáky, jak jim říkali kvůli tomu, že většina z nich absolvovala výcvik ve Švédsku. V jeho očích byli cínovými vojáčky, nevěděli, jak mají nosit uniformu, a už vůbec ne, jak by měli zacházet s válečnými zajatci. Byli ustrašení a brutální, v koutcích úst jim visely špačky cigaret a vojenské lodičky měli drze na stranu, svírali čerstvě nabyté střelné zbraně a snažili se překonat strach tím, že jejich pažbami dloubali zatčené do zad.

„Nacistický svině,“ nadávali jim, když je tloukli, jako by tím chtěli získat okamžité rozehřešení.

Stařec se nadechl, poválel v ústech ten teplý podzimní den, ale v téže chvíli ho zachvátila bolest. Zapotácel se vzad. Voda na plicích. Za dvanáct měsíců, možná dřív, zánět způsobí, že voda, která se mu mezitím v plicích nashromáždí, se začne vylučovat. To je prý nejhorší.

„Umíráte.“

Vzápětí ho přepadl záchvat kašle, tak mocný, že nejblíže stojící bezděky poodstoupili.